

Nüfus deneme yazım kanunu lâyihası ve Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/65)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/2412

16 - VI - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Dahiliye vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 28 - V - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan nüfus deneme yazım kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Nüfus deneme yazımı hakkındaki kanun lâyihasının mucib sebepleri

Memleketimizin son umumî nüfus yazımı 1320 senesinde yapılmış, ondan sonra yeni bir yazım yapmak imkânı hâsıl olmamıştır.

Bu yazıma göre tesis edilen nüfus kütüklerinin çoğu 34 seneye varan bu devre içinde yıpranmış, cildleri dağılmış, yazıları hiç kullanılmayacak hale gelmiştir. Bazı defterlerin yaprakları fazla yıpranmaktan dağılmış ve yok olmuştur.

1324 inkilâbından sonra araya giren büyük hâdiseler, Balkan ve Cihan harbleri, İstiklâl cıdali, bir çok met ve cezirler husule getirmiş, büyük hieret ve iltica dalgaları doğurmuş ve bu yüzden mevcud kayidlerin çoğu sıhhat ve hüviyyetini kaybetmiştir.

Bu fevkalâde günlerin doğurduğu gayri tabii şerait içinde doğum, ölüm, evlenme ve boşanma gibi medenî vakaları haber vermek ve tescil etirmek imkânından mahrum kalmıştır.

Yazımın bir kaç sene daha gecikmesi esasen tamir ve teclid kabul etmeyecek hale gelmeye başlamış olan eldeki kütüklerin büsbütün fersudeleşerek mahvolması ve halkın medenî ve hukukî vesikalarının müstenidatının ortadan kaybedilmesi ve Devletin askerî ve bazı malî mükellefiyetlerinin tahakkukunun imkânsız bir hale gelmesi neticesini hâsıl edecektir.

Arzolunan bu sebeplerden her biri başlı başına umumî bir yazım yaptırmaya kâfi bir sebep olduğu halde harbler bitelidenberi Devletin diğer mühim işlerle fazla meşgul olmasından dolayı henüz umumî bir yazım yapılmasına imkân elvermemiştir.

Meriyet mevkiinde bulunan 14 ağustos 1330 tarihli nüfus kanunumuzun 17 nci maddesile yazımın on yılda bir tekrarlanacağı esas kabul edildiği halde şimdiye kadar tatbıkına imkân bulunamamıştır.

Gerçi harb ve yangın gibi sebeplerle nüfus sicilleri zayi ve muhterik olan yerlerde mevzii tahrirler yapılmış ve gizli kalan ölüm, evlenme ve boşanma vakalarının tescili hakkında zaman zaman tedbir alınmış ise de fevkalâdeliklerin husule getirdiği boşlukları doldurmak imkânı elde edilememiştir.

Yukarıda arz ve tafsil olunan esbaba binaen memlekette umumî bir yazıma ihtiyaç katidir. Ancak bu yazımın şekli, müddet ve zamanı icrası hakkında katği bir karar vermezden evvel deneme yazımları yapmaya ve alacak neticelere göre hareket olunmaya karar verilmiştir.

Deneme yazımlarının ehemmiyet ve lüzumu sayım tatbikatı ile de teyid etmiş olduğundan umumî yazımdan önce iklim ve içtimaî şartlar itibarile birbirinden farklı on beş kazada deneme yazımı yapılması ve katği yazımda tatbik edilecek usul ve kaidelerin yeni nüfus kanununun hüküm ve icabları esas ittihaz edilerek denemelerden elde edilecek neticelere göre tayini çok lüzumlu görülmüş olduğundan bu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/65

Karar No. 27

4 - VII - 1939

Yüksek Reisliğe

Dahiliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Nüfus deneme yazım kanunu lâyihasının gönderildiğini bildiren Başvekâlet tezkeresi 21 - IV - 1939 tarihinde encümenimize havale buyrulduğundan Dahiliye vekili hazır olduğu halde okundu ve müzakere olundu:

1904 senesinde yapılmış olan son nüfus yazımını ihtiva eden defterlerin Türk alfabesi harflerile tesis edilmesindeki lüzum ve zaruret aşikârdır. Bundan başka memleketimizin haiz bulunduğu yüksek medeniyet seviyesile müteneşib nüfus kütüğü tesis edebilmek için takib olunması lâzımgelen usulü ve yolu tesbit etmek üzere böyle bir deneme yazımı yapmak pek faydalı olacaktır. Bu itibarla Hükümet teklifi varid görülmüş ve lâyiha maddeleri üzerinde küçük bazı tadiller yapılmakla beraber bu hususta icrası icab eden masraf için lâyihaya bir mad-

de ilâve edilmiştir.

Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Dahiliye E. Reisi	Reis V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
İmzada bulunmadı	Atıf Tüzün	Edib Ergin
Kâtib		
Yozgad	Ankara	Bingöl
Z. Arkant	F. Daldal	N. Sahir
Bursa	Bursa	Çanakkale
F. Güvendiren	F. Güleç	H. Ergenli
Edirne	Erzurum	İzmir
O. Şahinbaş	Z. Soydemir	M. R. Mimaroglu
Kayseri	Malatya	Samsun
A. H. Kalaç	E. Barkan	M. A. Yürüker
Sivas	Tokad	Zonguldak
Mitat Ş. Bleda	Galib Pekel	İ. E. Bozkurt
Zonguldak		
Rifat Vardar		

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Esas No. 1/65

Karar No. 70

5 - VII - 1939

Yüksek Reisliğe

Dahiliye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan nüfus deneme yazım kanunu lâyihasının gönderildiğini bildiren Başvekâlet tezkeresi Dahiliye encümeni esbabı mucibe mazbatasile birlikte encümenimize havale buyurulmakla Dahiliye vekâleti Nüfus umum müdürü hazır olduğu halde tedkik ve müzakere olundu:

Alman izahata nazaran kanun hiç bir hukuki netice tevliid etmemek kaydile mücerred bir yazım denemini istihdaf ettiğinden kanun lâyihasının adı (Nüfus yazımı deneme kanunu) şeklinde tadil edilmiştir.

Birinci maddedeki (Dahiliye vekili) ibaresi (Dahiliye vekâleti) şeklinde tashih edilmiş, ikinci maddedeki (memurlar) kelimesinin tahdid manasını maddenin birinci fıkrasındaki okur yazar şahısları hariç bırakacak bir ifadeyi ızhâr ettiğinden (bu işe memur edilenler) fıkrası dercedilmiştir.

Dördüncü maddede yapılan tashihat ve ilâveler kanunun esas ruhuna tevafuk etmiştir. «C» fıkrasındaki (şahsî hallerini hakikî surette bildirecek) ibaresi bir fıkraya dercedilmiştir. Halbuki bütün fıkralarda bu vaziyet matlub olduğundan bu ibare son fıkranın başına alın-

miş ve ayrıca fıkraya müesseselerde ibate edilen kelimelerinin ilâvesile yazım kayıtlarının tekerürden sıyaneti düşünülmüştür.

«D» fıkrasına orman ve gümrük muhafaza teşkilâtının ilâve edildiğini tazammun eden kayıtlar ilâve edilmiştir.

Beşinci madde cezaî hükümlerden bâhis olup ancak sırf bir tecrübe mahiyetinde olan ve hukukî bir netice tevliid etmeyen bu denemeden dolayı mevzu para cezalarını fazla görmüş ve bu sebeble vazifeden imtina edenleri 5 liradan 25 liraya kadar, bunların haricindekileri 1 liradan 5 liraya kadar hafif para cezasıyla tecziye etmeği kâfi görmüştür.

Altıncı maddede kanunun ismine mütenazır

olarak (deneme yazımının) kelimeleri (yazım denemesi) olarak tadil edilmiştir.

Yüksek Reislığe takdim olunur.

Ad. En. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Çorum	Kayseri	Rize
Münir Çağal	Suad Ürgüplü	Fuad Sırmen
Balıkesir	Bingöl	Bursa
O. Niyazi Burcu	Feridun Fikri	Atıf Akgüç
Erzincan	Kastamonu	Kayseri
A. Fırat	Abidin Binkaya	Suad Ürgüplü
Kocaeli	Konya	Mardin
Ragıp Akça	G. Gültekin	H. Menemencioğlu
Sinob	Trabzon	Zonguldak
C. Atay	F. A. Barutçu	Ş. Devrin

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Nüfus deneme yazım kanunu lâiyhası

MADDE 1 — Memleketin muhtelif kısımlarında deneme yazımları yaptırmaya Dahiliye vekili mezundur.

MADDE 2 — Vali kaymakam ve nahiye müdürleri okur yazar eşhastan münasib gördüklerini yazım ve kontrol memurluğu ile istihdam edilecektir.

Bu memurlar tercihan resmî müesseselerden intihab edilecekler ve bu vazifeleri ifa ile mükellef olacaklardır.

MADDE 3 — Yazım ve kontrol memurlarının vazife ve salâhiyetleri ile yazım hazırlıkları, yazımın suret ve zamanı icrası, yazım zabıtlarının şekli, bunların neleri ihtiva edeceği ve ne suretle doldurulacağı ve yazımın icab ettirdiği tedbirlerin alınması hususunda Hükümete salâhiyet verilmiştir.

MADDE 4 — Yerli, yabancı, misafir herkes kendini ve ailesi efradını, vilâyet, vesayet ve hizmetinde bulunanları.

Otelciler, hancılar, pansiyoncular misafir ve kiracılarını, resmî, hususî müesseseler, müesseselerindeki memur, müstahdem ve işçileri şahsî hallerini hakikî surette göstererek zabıtlara yazmaya ve yazdırmaya, istenilen malûmat ve vesaike vermeğe ve göstermeğe mecburdurlar.

Ordu, jandarma, polis kıta ve müesseselerinin âmir veya müdürleri maiyetlerinde bulunanları yazdırmak hususunda aynı mükellefiyete tâbidirler.

MADDE 5 — Makbul mazeretler olmaksızın teklif edilen yazım ve kontrol memurluğu vazifesini kabul ve ifa etmeyenler; yazım memurlarının istedikleri malûmatı vermeyenler veya hakikat hilâfı beyanatta bulunanlar; yahud gayri sahih vesaike gösterenler; kanunun tayin ettiği mükellefiyet ve mecburiyetleri ifa etmeyenler yazım yapıldığı yerin idare heyeti kararla on liradan elli liraya kadar para cezasına çarptırılırlar.

İdare heyetleri hükümlerinin para cezaları katğidir.

Tertib edilen para cezasının ödenmemesi ha-

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Nüfus deneme yazım kanunu lâiyhası

MADDE 1 — Memleketin muhtelif kısımlarında deneme yazımları yaptırmaya Dahiliye vekili mezundur.

MADDE 2 — Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri okur, yazar, şahıslardan münasib gördüklerini yazım işlerinin her safhasında istihdam edebilirler.

Bu memurlar tercihan resmî müesseselerden intihab edilirler. Bunlar bu vazifeleri ifa ile mükelleftirler.

MADDE 3 — Yazım işlerinde istihdam edilecek memurların vazife ve salâhiyetleri ile yazım hazırlıkları, yazımın suret ve zamanı icrası, yazım zabıtlarının şekli, bunların neleri ihtiva edeceği ve ne suretle doldurulacağı ve yazımın icab ettirdiği tedbirlerin alınması hususunda Dahiliye vekâletine salâhiyet verilmiştir.

MADDE 4 — A) Yerli, yabancı, misafir herkes kendini ve ailesi efradını, velâyet ve vesayetinde ve kendi hizmetinde bulunanları,

B) Otelciler, hancılar, pansiyoncular, misafir ve kiracılarını,

C) Resmî, hususî müesseseler, müesseselerindeki memur, müstahdem ve işçilerini (şahsî hallerini hakikî surette bildirerek)

D) Ordu, jandarma, polis, gümrük ve orman muhafaza komutanlıkları, kıta ve müesseselerinin âmir ve müdürleri ve maiyetlerinde bulunanları

Hakikî surette göstererek zabıtlara yazmaya ve yazdırmaya, istenilen malûmat ve vesaike vermeğe ve göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 5 — Makbul mazereti olmaksızın teklif edilen yazım işlerini kabul ve ifa etmeyenlerden on liradan elli liraya kadar; yazım memurlarının istedikleri malûmatı vermeyenler veya hakikatı hilâfı beyanatta bulunanlar, yahud gayrisahih vesaike gösterenler; kanunun tayin ettiği mükellefiyet ve mecburiyetleri ifa etmeyenler veya ettirmeyenlerden beş liradan yirmi beş liraya kadar yazım yapıldığı yerin idare heyeti kararla hafif para cezası alınır. İdare heyetlerinin para cezaları hakkındaki hükümleri katğidir.

Tertib edilen para cezasının ödenmemesi ha-

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Nüfus yazımı deneme kanunu lâiyhası

MADDE 1 — Memleketin muhtelif kısımlarında nüfus yazımı denemeleri yaptırmaya Dahiliye vekâleti mezundur.

MADDE 2 — Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri okur, yazar şahıslardan münasib gördüklerini yazım işlerinin her safhasında istihdam edebilirler.

Bu işe memur edilenler tercihan resmî müesseselerden intihab olunurlar. Bunlar bu vazifeleri ifa ile mükelleftirler.

MADDE 3 — Dahiliye encümeninin teklifi aynen.

MADDE 4 — a) Yerli, yabancı, misafir, herkes kendini ve ailesi efradını, velâyet, vesayeti altında veya kendi hizmetinde bulunanları;

b) Otelciler, hancılar, pansiyoncular, misafir ve kiracılarını;

c) Resmî, hususî müesseseler, müesseselerinde ibate ettikleri memur, müstahdem ve işçilerini;

d) Ordu, jandarma, gümrük ve orman muhafaza komutanlıklarile polis kıta ve müesseselerinin âmir veya müdürleri maiyetlerinde bulunanları;

Şahsî hallerini zabıtlara yazmağa ve yazdırmağa, istenilen malûmat ve vesaiiki vermeğe ve göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 5 — Makbul mazereti olmaksızın teklif edilen yazma işlerini kabul ve ifa etmeyenlerden beş liradan yirmi beş liraya kadar,

Yazım memurlarının istediği malûmatı veremeyenler veya hakikat hilâfı beyanatta bulunanlar veya gayri sahih vesaiik gösterenlerle kanunun tayin ettiği mükellefiyet ve mecburiyetleri ifa etmeyenlerden ve ettirmeyenlerden bir liradan beş liraya kadar;

Hafif para cezası almır.

Bu cezaya mahallî idare heyeti karar verir. Bu karara alâkalı, tebliğ tarihinden itibaren bir hafta zarfında sulh mahkemesi nezdinde itiraz

Hâ.

Da. E.

linde mahallinin en büyük mülkiye memuru tarafından yazılacak müzekkere üzerine Cümhuriyet müddeiumumiliğince alâkadarlar hakkında Türk ceza kanununun 19 ve 24 ncü maddeleri mucibince muamele yapılır.

Velâyet altında bulunan küçüklerle kasırlara aid olan ceza bunların veli veya vasilerine tahmil olunur.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümleri Dahiliye vekili tarafından yürütülür.

30 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>		<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Ş. Kesebir</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>D. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Faik Kurdoğlu</i>

linde mahallinin en büyük mülkiye âmiri tarafından yazılacak müzekkere üzerine Cümhuriyet Müddeiumumiliğince alâkadarlar hakkında Türk ceza kanununun 19 ve 24 ncü maddeleri mucibince muamele yapılır.

Velâyet altında bulunan küçüklerle kasırlara aid olan ceza bunların veli veya vasilerine tahmil olunur.

MADDE 6 — Deneme yazımının masrafları Dahiliye bütçesine konacak tahsisatla temin olunur.

MADDE 7 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 8 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Ad. E.

edilebilir.

Katilesen para cezasının ödenmemesi halinde mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından yazılacak müzekkere üzerine Cümhuriyet müddeiumumiliğince alâkadarlar hakkında Türk ceza kanununun 19 ve 24 ncü maddeleri mucibince muamele yapılır.

MADDE 6 — Yazın deneme masrafları Dahiliye bütçesine konacak tahsisatla temin olunur.

MADDE 7 — Dahiliye encümeninin teklifi aynen.

MADDE 8 — Dahiliye encümeninin teklifi aynen.